क्तिः । दिङ्मात्रं यथा । "व्याधूय यद्दसनमित्यादौ" । लौकिके वस्तुनि लौकिकस्य हठकामुकस्य व्यवहारादेः समारोपः ।

"यैरेकरूपमखिलास्वपि वृत्तिषु * त्वां
पश्यद्भिरव्ययमसङ्घतया प्रवृत्तं ।
लोपः कृतः किल परत्वजुषो विभक्ते-
स्तैर्लक्षणं तव कृतं ध्रुवमेव मन्ये" ॥

अत्रागमशास्त्रप्रसिद्धे वस्तुनि व्याकरणप्रसिद्धवस्तुव्यवहार-समारोपः । एवमन्यत्र । रूपकेऽप्रकृतमात्मस्वरूपसन्निवेशेन प्रकृतस्य रूपमवच्छादयति । इह तु स्वावस्थासमारोपेणानव-च्छादितस्वरूपमेव तं पूर्व्वावस्थातो विशेषयति । अत एवात्र "व्यवहारसमारोपो न तु स्वरूपसमारोप इति" वदन्ति । उपमाध्वनौ श्लेषे च विशेष्यस्यापि साम्यमिह तु विशेषणमात्रस्य अप्रस्तुतप्रशंसायां प्रस्तुतस्य गम्यत्वमिह त्वप्रस्तुतस्येति भेदः ।

(७०४) उक्तिर्विशेषणैः साभिप्रायैः परिकरो मतः ।

यथा । "अङ्गराजसेनापते द्रोणोपहासिन् कर्ण रक्षैनं भी-माद्दुःशासनं" ।

(७०५) शब्दैः स्वभावादेकार्थैः श्लेषोऽनेकार्थवाचनं ।

"स्वभावादेकार्थैरिति" शब्दश्लेषाद्व्यवच्छेदः । "वाचनमिति च" ध्वनेः । उदाहरणं ।

---

* पदानां प्रत्ययैयागः समासश्चेति वृत्तय इति तल्लक्षणं । पदार्था-न्वयेष्विति टीकार्थः ।